

História Operného štúdia VŠMU

Operné štúdio vzniklo ako súčasť dnes už neexistujúceho jednotného Umeleckého štúdia VŠMU v roku 1952 po tom, čo Andrej Bagar z pozície rektora školy pozval na post vedúceho štúdia českého operného režiséra Karla Jerneka (1952/1953). Prvým priestorom, v ktorom sa predmet, primárne určený pre študentov operného spevu, realizoval, bola Malá divadelná sála Reduty v budove Slovenskej filharmónie. Následne Jerneka v roku 1953 vystriedal v pozícii vedúceho Operného štúdia pedagóg z brnianskej JAMU, Otakar Zítek, ktorý sa stal zároveň prvým pedagógom odboru Opernej réžie na Slovensku. Pod jeho vedením vyštudovali štyria operní režiséri – Henrich Neuwirth (1954), Miroslav Fischer (1955), Koloman Čillík (1956) a Július Gyermek (1958), ktorí svoje prvotiny realizovali práve v Opernom štúdiu. Zítek pôsobil na VŠMU od mája 1953 až do 29. apríla 1955, kedy zomrel po tom, čo ho zrazila bratislavská električka. Po ňom štúdio na chvíľu prevzal Miloš Wasserbauer. Následne funkciu pedagóga prenechal čerstvému absolventovi opernej réžie, Miroslavovi Fischerovi. Ten na fakulte pôsobil až do roku 1972, kedy ho vystriedal Branislav Kriška ako prvý operný režisér s docentským titulom na Slovensku. V roku 1979 obnovil na Katedre spevu a vokálnej reprodukcie odbor Opernej réžie, ktorý pod jeho vedením absolvovalo šesť študentov: Marián Chudovský (1984), Jozef Revallo (1986), Martin Bendik a Blažena Hončarivová (1987), Pavol Smolík (1991) a Zuzana Lacková (1996). Po smrti Branislava Krišku v roku 1999 sa vedenia Operného štúdia ujal Pavol Smolík. Ten pokračoval i vo vyučovaní opernej réžie, ktorú až do roku 2006, kedy odbor zanikol, vyštudovali ďalší štyria absolventi: Roman Bajzík (2000), Andrea Hlinková (2002), Lenka Horinková (2006) a Tomáš Surý (2006), ktorý od roku 2013 až do súčasnosti vedie Operného štúdia.

Operné štúdio je jedným z hlavných predmetov študentov operného spevu. Predstavuje istý druh inscenačnej praxe,

v rámci ktorej sa sólisti priučajú základným hereckým technikám a javiskovému pohybu. Režijnú zložku zabezpečuje v súčasnosti vedúci operného štúdia, v minulosti sa tu realizovali a prezentovali študenti opernej réžie.

Semestrálnym ukončením predmetu je záverečné kolektívne vystúpenie. Od roku 1982 sa na škole zaužíval systém ukončenia zimného semestra tzv. Fragmentmi (v rámci ktorých režisér spája jednotlivé časti, resp. jednotlivé árie rôznych z opier do jedného celku. Časti sú zväčša spojené jednotiacou témou a ich voľba závisí od preferencií sólistov, ich aktuálne osvojeného repertoáru a v neposlednom rade i od zastúpenia jednotlivých hlasových odborov v ročníkoch. V špecifických prípadoch režiséri skladali z árií samostatný, špecifický dej, čím v podstate vytvárali celkom „novú“ operu.) a letného semestra inscenáciou. A hoci sa nájdú i roky, ktoré sú výnimkou z tohto pravidla, Operné štúdio na tomto princípe funguje dodnes.

Po roku 2006 musela VŠMU budovu Slovenskej filharmónie opustiť. Po peripetiách s nájdením spojených s hľadaním vhodného priestoru sa Operné štúdio na istý čas uchýlilo do tanečnej sály SLUK-u v kaštieli v Rusovciach. Po presťahovaní VŠMU do budovy bývalého Slovenského rozhlasu na Zochovej ulici a po postavení Divadla LAB sa inscenácie Operného štúdia konajú v tomto priestore, prípadne v prenajatom Mestskom divadle Pavla Országha Hviezdoslava.

Náplňou Operného štúdia je spolupráca s tímom pedagógov, vrátane korepetítora, dirigenta, režiséra či choreografa.

Absolvent predmetu získava schopnosti hudobne, pohybovo a herecky stvárniť zadaný part na požadovanej úrovni tohto ktorého stupňa štúdia. Výsledný umelecký tvar sa prezentuje na konci semestra počas slávnostnej premiéry či verejných predvádzačiek. Tieto produkcie sú však mimoriadne náročné – technicky, personálne i finančne. To je jeden z dôvodov malého počtu repríz, hoci inscenácie vznikajúce v Opernom štúdiu majú nezriedka vysokú umeleckú úroveň.

Bc. Klára Madunická (11. 2. 2021)